

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Tvärskogs Förskola

Upprättad: 20-09-11

Reviderad: 2026-01-27

Innehållsförteckning

Inledning	s 3
Syfte och bakgrund	
Främja likabehandling och motverka kränkningar	
Ett sammanhållet uppdrag	
Tillitsfulla relationer	
Normer, normmedvetenhet och normkritik	
Definitioner	s 5
Styrdokument	s 6
Främjande och förebyggande arbete	s 7
Plan mot kränkande behandling	s 8
Aktiva åtgärder mot diskriminering	s 11
Plan mot diskriminering	s 13
Fördjupnings- och referensmaterial	s 15
Årshjul för plan mot diskriminering och kränkande behandling	s 19

Inledning

Syfte och bakgrund

Planen är upprättad för att främja barns lika rättigheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, ålder, religion eller annan trosuppfattning eller funktionsnedsättning, samt för att förebygga och motverka alla former av diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling på förskolan i Tvärskog.

Nedanstående punkter har, i kombination med det som nationella styrdokument föreskriver, varit viktiga utgångspunkter vid framtagandet av detta dokument.

Exempel på framgångsfaktorer i likabehandlingsarbetet är:¹

- att med ett normkritiskt förhållningssätt,
- att hela verksamheten är delaktig (inklusive barn och elever)
att planen grundas i verksamhetens situation här och nu.

När det i texten står **skola, skolmiljö** etc. så **innefattar** det alla **skolformer**: förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola.

Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som skolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Skolans värdegrund ska genomsyra verksamheten. Men vad betyder det egentligen? Kanske kan vi förstå värdegrunden som summan av de val, överenskommelser och handlingar som elever och skolpersonal manifesterar i skolan. Värdegrund blir därmed något vi gör och skolans värdegrund, så som styrdokumentet formulerar den, genomsyrar verksamheten först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar barns/elevs lika rättigheter och möjligheter i skolan.

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med skolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven **om**, **genom** och **för**. Barn och elever utvecklar i värdegrundsarbetet kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också i de demokratiska arbetsformer och det positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn och elever förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör **en helhetssyn** som bidrar till att **värdegrunden integreras i kunskapsmålen**.

Utdrag ur läroplanerna:

”Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande.” Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt

---

¹ Se Skolverkets hemsida: Sju timmar om... Förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar främjas.

Förskolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. "Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar."²

Normer, normmedvetenhet och normkritik

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge skolpersonal konkreta verktyg i skolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen - i planering, lektions- /verksamhetsinnehåll, bemötande, kollegialt lärande, reflektioner och bedömning - arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen.

Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla skolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i skolan. I flera rapporter³ fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom skolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett upprepande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13).

---

² Läroplan för förskolan Lpfö 98 - Reviderad 2016, s 5, *Förskolans uppdrag*

³ Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion /*Förskolan/skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/Del 5: Normer, normmedvetenhet och normkritik*

Definitioner

Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering** som innebär att ett barn eller en elev **missgynnas** av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
Indirekt diskriminering som innebär att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,

I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.

- **Trakasserier** som innebär ett uppträdande som **kränker någons värdighet** och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.
- **Kränkande behandling** som innebär ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling finns följande beskrivning av trakasserier och kränkande behandling:

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enskilda tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet eller eleven som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.

- Barnet eller eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

(Skolverket: www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev)

Styrdokument

- **Skollag (2010:800), 6 kap**
- **Diskrimineringslag (2008:567)**
- **Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling**
- **Läroplan för förskolan Lpfö 98 - Reviderad 2016,**
- **Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 - Reviderad 2017**

Styrdokumenterna för utbildningen påverkas även av, och hänger samman med, svensk och internationell rätt samt gemensamma överenskommelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen och FN:s konventioner om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter samt avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Principen ur Barnkonventionen om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka åsikter i alla frågor som rör barnet finns till exempel med som utgångspunkt i skollagen.

Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete (mot diskriminering och kränkande behandling)

Insats – Vad gör vi?

- Vår plan mot diskriminering och kränkande behandling aktualiseras för barn och elever, personal samt vårdnadshavare.
- Barnkonferenser med varje avdelning tillsammans med barnhälsoteamet som innefattas av kurator, specialpedagog och rektor utifrån trygghet, samspel och delaktighet. Uppföljningar utifrån barnkonferensen som genomförs av avdelningarna. Uppdrag initieras efter behov till kurator och specialpedagog.
- Drop-in samt närvarar på Familjecentral/Öppen förskola, forum för att öppna upp för samverkan med hemmen.

Tid - När?

- Kontinuerliga kartläggningar, uppföljningar, utvärderingar, uppdateringar och justeringar görs i planen.
- Barnkonferens för varje avdelning tillsammans med barnhälsoteamet görs 1g/termin samt kontinuerliga uppföljningar av arbetslagen.

Ansvar

Förskolechef/Rektor - avsätter tid, reflektionstider samt APT.

Kurator - ansvarar för att driva arbetet framåt och insamla information från avdelningarna samt revidera planen mot diskriminering och kränkande behandling tillsammans med rektor.

Personal - bidrar i uppföljningar, utvärderingar, uppdateringar och justeringar av planen.

Plan mot kränkande behandling

Kartläggning oktober-december 2025

Vi har genomfört följande **kartläggningar**:

- Djupintervjuer i form av “tre hus”-intervjuer
- Trygghetsvandring med bilder
- Observationer
- Regelbundna barnhälsoteams möten, med rektor, biträdande rektor, specialpedagog samt kurator.
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Utbildningsförvaltningens enkät
- Utvecklingssamtal

Barnen har varit delaktiga och reflekterat kring bilder från olika miljöer som en trygghetsvandring, där de berättar vad de tycker och känner.

De äldre barnen har också i grupp blivit intervjuade av kurator genom “tre hus”-intervjuer och har fått måla den trygga och otrygga förskolan samt dröm och fantasiförskolan och fått frågor under tiden som dokumenterats av kurator. Barnen har sedan fått återberätta om vad de målat i helgrupp.

Pedagogerna har regelbundet gjort observationer över hur miljöerna fungerar och hur de används.

Vi alla lyssnar också in de dagliga dialogerna tillsammans med barnen både enskilt och i grupp.

Materialet har ytterligare analyserats kontinuerligt tillsammans av personal från enhetens olika avdelningar. En trygghetsgrupp har formats med representanter från olika avdelningar.

Efter kartläggning av situationer, händelser och platser som kan bli otrygga för barnen kunde vi se följande gemensamma punkter:

- Toalettbesöks-integriteten
- Otrygga interaktioner med äldre barn/mötet på skolgården
- När kompisar puttats/blir fysiska i leken
- När man inte har någon att leka med
- Avsaknad av vuxennärvaro
- Mörker, lampor som släcks automatiskt

Nulägesanalys

Vår **analys** utifrån ovanstående kartläggningar är:

Vi bedömer att ett antal åtgärder behöver göras för att barnen inte ska känna obehag, otrygghet/kränkning.

- Fortsatt arbete kring samarbete med skolan för att skapa en större gemenskap mellan barn och vuxna
- Fortsatt arbete kring närvarande pedagoger/förhållningssätt som kan trygga barnen och minska oro sker under APT -specialpedagogiska lyftet samt barnkonferenser.
- Ta oss tiden att kommunicera med och läsa av vad barnen behöver
- Fortsatt arbete kring toalettrutiner
- Fortsatt arbete kring att hjälpa barn in i lek och samspel
- Fortsatt arbete med att ge barnen möjlighet att skapa relationer med många
- Ökad samverkan med vårdnadshavare.
- Arbete med bemötande förhållningssätt kring fysisk lek. Både i barnrelationer men också utifrån hur vuxna vägleder barn.

Mål för kommande år

Utifrån verksamhetsplanen är följande ledord centrala för 2025/2026:

- Trygghet
- Delaktighet och inflytande
- Kvalité i undervisningen
- Studiero/arbetsro

Utifrån kartläggning och nulägesanalys ser vi att vi behöver arbeta med följande mål:

- Fortsatt arbete kring tydlighet i organisation och en tydligare ansvarsfördelning
- Tydligare struktur över arbetsdagen
- Närvarande pedagoger som fokuserar sin uppmärksamhet på varje barn och deras perspektiv
- Ge förutsättningar för delaktighet och inflytande, att alla får känna sig som en del av en helhet, i ett sammanhang
- Nolltolerans till fysisk kränkning
- Fortsatt samarbete med skolan för att skapa en större gemenskap mellan barn och vuxna
- Fortsatt arbete för att öka samverkan med vårdnadshavare.

Uppföljning och utvärdering

Ansvar: Rektor, kurator samt avdelningspedagoger

Uppföljning och utvärdering i juni 2026

BARNKONFERENSER

Tillsammans med barnhälsoteamet på förskolan har varje avdelning en barnkonferens vid ett tillfälle under höstterminen där varje barn i gruppen lyfts. Under detta tillfälle får personalen möjlighet att tillsammans med barnhälsoteamet göra en planering framåt, lyfta oro och initiera eventuella uppdrag för specialpedagog eller kurator när behovet finns. Syftet är att alla barn och familjer får sina behov tillgodosedda. Frågeställningarna som lyfts i barnkonferensen är följande:

- Vad intresserar, motiverar och engagerar barnet i leken?
- Vilka samspelar barnet med i leken (Ex. barn, vuxen, en eller flera)?
- Hur kommunicerar barnet i leken?
- Vilka omsorgsbehov har barnet i leken?
- Hur ser relationen ut med vårdnadshavarna?
- Finns det en oro?
- Utvecklande insatser?
- Vem ansvarar?

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

- Personal som får kännedom om trakasserier/kränkande behandling ansvarar för att omgående anmäla detta till rektor eller kurator. Detta görs genom det digitala verktyget "Draftit".
- Förskolan ska skyndsamt utreda vad som har hänt och vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. Utredningen samt åtgärder som vidtas ska dokumenteras i Draftit. Personalen eller kurator kontaktar berörda föräldrar och för en daglig dialog om vad som händer på förskolan. Personalen skriver dagligen loggbok när en kränkande behandling skett och följer upp det efteråt.

När händelserna är utredda och insatserna gett resultat så att kränkningarna upphört ska ärendet avslutas i Draftit.

Aktiva åtgärder mot diskriminering

1. Undersöka risker för diskriminering

Första steget innebär att utbildningsanordnaren ska undersöka den egna verksamheten för att upptäcka eventuella risker för diskriminering eller repressalier, eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.

Genom att undersöka den egna verksamheten säkerställs att de åtgärder som vidtas motsvarar en verksamhets faktiska behov.

Undersökningen ska vara en inventering och utredning av verksamheten för att identifiera hinder för lika rättigheter och möjligheter och för att identifiera om det förekommer diskriminering, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier eller repressalier, eller risker för diskriminering eller repressalier.

Arbetet ska göras på ett generellt plan till exempel genom att göra en översyn av olika rutiner, riktlinjer och policydokument men även av attityder och normer.

Undersökningen kan göras på olika sätt. Det kan handla om att en förskola/skola undersöker sin verksamhet genom:

- observationer
- pedagogisk dokumentation / reflektionsprotokoll
- utvecklingssamtal
- intervjuer av barn/elever

Gör undersökningen utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Undersökningen ska göras på en övergripande nivå för att identifiera risker/hinder i verksamheten.

2. Analysera orsaker

Efter undersökningen ska utbildningsanordnaren analysera orsakerna till upptäckta risker och hinder.

Analysens omfattning beror i stor utsträckning på vilken typ av verksamhet det handlar om och hur stor den är.

3. Genomföra åtgärder

I steg tre ska utbildningsanordnaren genomföra de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, mot bakgrund av undersökningen och analysen. Utbildningsanordnaren ska alltså bedöma vilka konkreta åtgärder som ska genomföras.

Utbildningsanordnaren ska genomföra åtgärder för att undanröja de upptäckta riskerna och hindren, främjande åtgärder i syfte att utjämna skillnader i förutsättningar mellan olika grupper, det vill säga undanröja hinder för lika rättigheter och möjligheter.

Åtgärderna ska motsvara faktiska behov. Det betyder inte att det måste finnas ett barn/en elev i verksamheten som kan drabbas idag, utan att det finns risker eller hinder som skulle kunna leda till att någon kan bli diskriminerad.

4. Följ upp och utvärdera

Det sista steget är att följa upp och utvärdera undersökningen, analysen och åtgärderna.

När det är klart ska de erfarenheter som arbetet har gett gå att använda i steg ett (undersökningen) i nästa cykel av arbetet med aktiva åtgärder.

Plan mot diskriminering

Undersökning

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering:

- Intervjuer - “tre hus”
- Trygghetsvandringar med bilder
- Observationer
- Pedagogiska diskussioner

Barnen har varit delaktiga och reflekterat kring sina trygghetsvandringar och intervjuer. Materialet har ytterligare analyserats tillsammans av personal från enhetens olika avdelningar.

Analys

Följande orsaker till risker och hinder har vi analyserat:

- Förhållningssätt mellan vuxna och barn utifrån ålder och funktionsvariation. Hur bemöter vi barnen?
- Olika förhållningssätt kan skapa könsstereotypa mönster.

Åtgärder

Följande åtgärder ska vi arbeta med:

- Ha fungerande tydlig och aktiv organisation
- Pedagogerna diskuterar regelbundet hur de bemöter/förhåller sig till barnen med beaktande av ålder och funktionsvariation. Arbete utifrån barns behov att utvecklas tillsammans med trygga vuxna, där barn i förskoleålder inte alltid har möjlighet att uttrycka sig på samma sätt som äldre barn och vuxna.
- Plan för ett tydligt ställningstagande i jämställdhetsuppdraget
- Arbeta med barnkonventionen tillsammans med barnen
- Observera och analysera förskolans material och miljöer ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Mål för kommande år

Utifrån kartläggning och nulägesanalys ser vi att vi behöver arbeta med följande mål:

- Alla barn ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina förmågor och mötas på ett respektfullt sätt
- Förskolan ska arbeta med att skapa trygga relationer, både mellan pedagog-barn men också i barn-barn relationen.
- Förskolan ska lägga grunden för en jämställd framtid.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering genomförs i arbetslagen i juni 2026.

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

Fördjupnings- och referensmaterial samt pedagogiskt material

Skolverket

A) Modulen - Främja likabehandling

Sökväg: *Lärportalen/ Alla moduler/ Förskolan/ skolans värdegrund/ Främja likabehandling*

Modulen består av åtta delar:

1. Ett sammanhållet uppdrag
2. Tillitsfulla relationer
3. Trygghet och studiero
4. Interaktion på nätet
5. Normer, normmedvetenhet och normkritik
6. Normerna i min verksamhet
7. Bemötande och förväntningar
8. Hitta balansen

Varje del av består i sin tur av fyra moment:

- . Moment A – individuell förberedelse
- . Moment B – kollegialt arbete
- . Moment C – aktivitet
- . Moment D – gemensam uppföljning

Omfattning

Det tar cirka 30 timmar att arbeta med en modul.

B) Sju timmar om...

Sökväg: *Skolutveckling/ Sju timmar om.../ Sju timmar om - enkelt och nära*

Här erbjuds möjlighet till kompetensutveckling i form av olika utvecklingspaket med namnet "Sju timmar om...". Utvecklingspaketen utgår från olika områden och innehåller material som kan användas i arbetet med att utveckla verksamheten. Områdena är skolövergripande och målgrupperna är olika; från förskola till gymnasiet. Gemensamt är att det inte bör ta mycket mer än sju arbetstimmar att bli klar med ett paket. Innan ni väljer vilket område ni tänker arbeta med bör en analys ha skett utifrån skolans behov.

1) Främja likabehandling

Detta är det första i en serie om tre utvecklingspaket om arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det handlar om alla barns och elevers rätt att vara som de själva vill och att bli behandlade med respekt.

2) Förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Det här är det andra i en serie om tre utvecklingspaket om arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Arbetet syftar till att stärka det förebyggande arbetet. Det handlar bland annat om att genomföra bra kartläggningar och analyser samt att barn och elever är delaktiga i arbetet hela vägen. Ett framgångsrikt arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ökar barns och elevers möjligheter att lära och utvecklas.

2) Skolans värdegrund – om, genom och för

Ibland talas om ett värdegrundsuppdrag och ett kunskapsuppdrag men egentligen är uppdraget gemensamt och sammanhållet. Arbetet med det här utvecklingspaketet vill bidra till ökad samsyn om hur kunskaper och värden hänger ihop.

C) Stödmaterial

- ”Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling”
- ”Förskolans och skolans värdegrund – förhållningssätt, verktyg och metoder”

Litteratur för personal

I normens öga – metoder för en normbrytande undervisning (Författare: Lovise Brade, Carolina Engström, Renita Sörensdotter, Pär Wiktorsson)

Det stormar i skolan. Normer för genus, sexualitet och etnicitet befästs och utmanas i klassrum, korridorer, personalrum och undervisning. Det gör att vissa elever har medvind genom hela skoltiden, medan andra upplever ständig motvind. Normerna påverkar vilka som synliggörs i undervisningen och vilken stämning som råder i klassrummet och på skolan.

I normens öga är en metodbok för dig som vill arbeta med att ifrågasätta, granska och vända upp och ned på normer. Här hittar du inspiration till att påbörja ett normkritiskt arbete eller till att ta ert likabehandlingsarbete ett steg längre. Det är också en bok för dig som vill hitta metoder för att arbeta med jämlikhet och är nyfiken på vilken betydelse normer har för förekomsten av diskriminering, kränkningar och trakasserier.

Boken utgår från skolan som helhet och tar upp perspektiv som används av skolledning, arbetslaget, och den enskilde läraren. Metoderna går att tillämpa i skolan, lärarens eget ämne, klassrummet och tillsammans med eleverna. Den är tänkt att ge dig inspiration och redskap för att skapa en jämlik skola. En skola för alla!

Skola i normer (Författare: Eva Reimers, Lena Martinsson)

Skola i normer granskar hur normer för hur man ska vara och bete sig upprepas och utmanas av elever och lärare i skolan, på lärarutbildningen och i skolans värdegrundsarbete. Genom föreställningar om normalitet skapas också det Andra, det som inte ryms innanför normens gränser och som därför stängs ute. Samtidigt uppstår alltid motsägelser som ger möjligheter till motstånd.

I denna nya upplaga har perspektiven vidgats och normbegreppet används för att belysa fler aspekter av hur normer verkar. Förutom normer om genus, ålder och sexualitet, diskuterar

författarna på ett tydligare sätt också rasifiering och klass. Under senare år har betydelsen av dessa normativa processer blivit allt mer påtaglig, både i skolans värld och i samhället i stort. Ytterligare en skillnad är att förskolan, fritids, grundskolan, gymnasiet och högskolan diskuteras som delar i och konsekvenser av globala och nationella normstrider.

Eva Reimers är professor i pedagogiskt arbete med inriktning mot normer och mångfald vid Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings universitet.

Lena Martinsson är professor i genusvetenskap vid Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet

Övrigt material

Unicef

- Barnkonventionen i en låda

Rädda Barnen

- ”Stopp min kropp”

Brottsoffersmyndigheten

- ”Jag vill veta”
- ”Liten och trygg”

UR

Värdegrund

Homero Alvarez - Barnens planet

Linda Palm och Lisa Sollenberg - Säg förlåt / Samarbeta / Lyssna och kom överrens / Lugna ner dig

Dessa böcker handlar i stort om vänskap och hur konflikter och känslor kan bearbetas i stunden.

Elin Johansson och Ellen Ekman - Veckan före barnbidraget

Boken behandlar klasskillnader och på ett humoristiskt sätt beskriver författaren vardagen hemma hos ett barn och en mamma som inte har mycket pengar.

Katerina Janouch - Så känns det - en bok om känslor

Boken lyfter känslor som arg, kärlek och ledsen i olika kapitel. Mycket diskussionsvänlig!

Anna Platt och Li Söderberg - Sahar som inte syns

En bok om utanförskap och om hur andra barn genom sin närvaro kan se till att ingen blir utesluten.

Andreas och Emelie Sjölander - Barnen i Kramdalen

Handlar om barns rätt till sin egen kropp. Att de inte alls måste krama vuxna om de inte själva vill. Viktig bok i mee-too-tider. Ger goda diskussioner om barns rättigheter att bestämma över sin kropp.

Åsa Karsin och Frida Arvidsson - Värsta prutten, Lolly!

Boken bekämpar fördomar om hur flickor och pojkar förväntas vara. Lolly är i boken en livlig, högljudd flicka som genom sin armhåla kan få fram pruttjud i de mest opassande sammanhang. Räddningen blir i slutet när Lolly hjälper en förälder som får tunghäfta att lätta på stämningen genom sin "talang". Fantastiskt rolig bok!

Christine Baldacchino - Morris Mickelblad och den orangeröda klänningen

Morris har en favoritsak att ha på sig på förskolan - den orangeröda klänningen, men när han bär denna möter han motstånd hos kompisarna. Kan killar verkligen ha klänning? JA! Bra bok som diskuterar att alla barn gillar olika (och att de inte ska bli styrda av de könsmissiga normerna).

Årshjul för plan mot diskriminering och kränkande behandling

